

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

Development of incense tray and candle tray products from squirrel tail silk, Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province

โยธิน สระทองคั้น* กมลวรรณ พันธมณี วาสุกี เชวงกุล และเมลดา อภัยรัตน์
Yothin Srathongkuen*, Kanonwan Phanmanee, Wasugree Chawengkun and Melada Apairat

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก และสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่มีต่อพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับ ผ้าไหมหางกระรอก การประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก โดยผ่านกระบวนการ การนำเทคนิคการ ประดิษฐ์ในรูปแบบของการตอก การตัด การติด การร้อย การมัด และสำรวจความพึงพอใจ ของผู้บริโภค จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า การสำรวจความพึงพอใจผลิตภัณฑ์พบว่าในด้านความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ ในส่วนของคะแนนความพึงพอใจมากที่สุดคือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.62 ± 0.56 รูปแบบอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.24 ± 0.74 และสัดส่วนอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.13 ± 0.80 ตามลำดับ ในด้าน การเลือกใช้วัสดุ มีความแข็งแรงทนทานอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.09 ± 0.77 ความเหมาะสมกับรูปแบบอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.20 ± 0.79 และความเหมาะสมกับการใช้งานอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.21 ± 0.77 ตามลำดับ ในด้านความสวยงามประณีต มีความประณีตสวยงามอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.95 ± 0.23 สีของผลิตภัณฑ์มี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.79 ± 0.66 และความละเอียดของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.85 ± 0.41 ในด้านคุณค่าของผลิตภัณฑ์ประโยชน์ของการใช้งานอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.14 ± 0.75 ผลงานแสดงออกถึงเอกลักษณ์ชุมชน วัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.55 ± 0.67 ประโยชน์และการใช้ สอยอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.18 ± 0.74 และความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.44 ± 0.61 ตามลำดับ พบว่าความพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุดในด้านความสวยงามประณีตอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.86 ± 1.39 ความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.33 ± 1.44 คุณค่าของผลิตภัณฑ์ อยู่ใน ระดับมากค่าเฉลี่ย 4.29 ± 1.43 การเลือกใช้วัสดุอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.16 ± 1.39 และความพึงพอใจโดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.44 ± 0.61 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ผ้าไหม พานรูปเทียนแพ ศิลปะประดิษฐ์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

Faculty of Science and Technology, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000

*Corresponding author; email: Yothin.s@nrru.ac.th

(Received: 15 November 2024; Revised: 1 March 2025; Accepted: 10 April 2025)

DOI: <https://doi.org/10.14456/psruhss.2025.11>

Abstract

The development of the incense and candle tray product from squirrel tail silk, Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province, aims to study the creation of the incense and candle tray from squirrel tail silk and to survey the satisfaction of consumers towards the incense and candle tray from squirrel tail silk and to analyze the data using statistics and to add value to squirrel tail silk. The creation of the incense and candle tray from squirrel tail silk through the process of applying the techniques of making in the form of hammering, cutting, attaching, stringing, tying and surveying the satisfaction of 100 consumers. The research results found that the product satisfaction survey found that in terms of creativity and design, the highest satisfaction score was creativity, at the highest level with an average of 4.62 ± 0.56 , the form was at a high level with an average of 4.24 ± 0.74 and the proportion was at a high level with an average of 4.13 ± 0.80 , respectively. In terms of material selection, the strength and durability were at a high level with an average of 4.09 ± 0.77 , the suitability of the form was at a high level with an average of 4.20 ± 0.79 and the suitability for use was at a high level with an average of 4.21 ± 0.77 , respectively. In terms of beauty and refinement The most exquisite beauty was at the highest level with a mean of 4.95 ± 0.23 . The product color was most appropriate at the highest level with a mean of 4.79 ± 0.66 . The product detail was at the highest level with a mean of 4.85 ± 0.41 . In terms of product value and usefulness, it was at the highest level with a mean of 4.14 ± 0.75 . The work expressed community identity and culture at the highest level with a mean of 4.55 ± 0.67 . The usefulness and use were at the highest level with a mean of 4.18 ± 0.74 . And overall satisfaction was at the highest level with a mean of 4.44 ± 0.61 , respectively. It was found that the most satisfied consumers were in terms of exquisite beauty at the highest level with a mean of 4.86 ± 1.39 . Creativity and design were at the highest level with a mean of 4.33 ± 1.44 . Product value was at the highest level with a mean of 4.29 ± 1.43 . The selection of materials was at the highest level with a mean of 4.16 ± 1.39 . And overall satisfaction was at the highest level with a mean of 4.44 ± 0.61 , respectively.

Keywords: Silk, Incense tray with candles, Handicrafts

บทนำ

ปัจจุบันคนไทยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาผ้าไหมมากขึ้น โดยหันมาบริโภคสินค้าไทย นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอมือ โดยเฉพาะผ้าไหมไทยซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ทอขึ้นมาจากเส้นไหมเป็นเส้นใยจากธรรมชาติ มีเทคนิคการทอลวดลายที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นต่าง ๆ มีเสน่ห์ในตัวเองเป็น การสร้างสีสันให้กับงานฝีมือของคนไทย เลือกซื้อหาได้ง่ายไม่น้อยกว่าผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าทออื่น ๆ แหล่งผลิตสำคัญของผ้าไหมอยู่ที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขยายไปทุกภาคของประเทศ ผ้าไหมไทยมีความโดดเด่น เพราะเนื้อผ้าเป็นมันวาวเป็นประกาย มีเอกลักษณ์ของตัวเองที่ไม่เหมือนกับผ้าไหมจากประเทศอื่น ๆ ผ้าไหมและ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่เป็นที่นิยมในตลาด ได้แก่ ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ เนกไท เสื้อผ้า ผ้าผืนแต่งบ้าน ปลอกหมอน พรม กระเป๋า รองเท้า เป็นต้น ซึ่งผ้าไหมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมการแต่งกายที่สืบสานกันมากกว่า 3,000 ปีมาแล้ว โดยมีแหล่งสำคัญอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและได้ขยายไปยังภาคเหนือตอนบน จนปัจจุบันแพร่กระจายไป

ทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างกันในลวดลายตามเชิงความคิดและวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาชาวบ้านหลาย ๆ พื้นที่รวมถึงจังหวัดนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางของผ้าไหมดี มีแหล่งผลิตตามชุมชนหมู่บ้านในหลายอำเภอ เริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม แปรูปเส้นใย และทอเป็นผ้าไหมลวดลายต่าง ๆ สร้างรายได้แก่ชาวบ้านเกษตรกร ผู้ประกอบการร้านค้า และประชาชนทั่วไป มีแหล่งผลิตตามชุมชนหมู่บ้านในหลายอำเภอ ตามคำขวัญของจังหวัด คือ ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียนซึ่งแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ที่อำเภอปักธงชัย อ้อยทิพย์ เกตเฒ (2558) อ้างถึงใน ศีมาศ ประทีปะวณิช (2560) ลักษณะเด่นของผ้าไหมปักธงชัย ผ้าไหมพื้นหรือผ้าชิ้น ทอด้วยกี่กระตุก 2 ตะกั่ว ด้วยเส้นใยไหมยืนและเส้นไหมพุ่งที่ผลิตในประเทศไทย ไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว เนื้อผ้าหนาแน่น มีความมันวาวสีคงทน ไม่ตก ผืนผ้าไม่มีตำหนิ โดยเป็นการทอผ้าไหมตามกรรมวิธีที่ประณีตมรดกทางหัตถกรรมที่สืบทอดกันมา ผลิตในพื้นที่อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดในการนำผ้าไหมหางกระรอก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมและดอกไม้ประดิษฐ์บ้านมาบเชือก ตำบลธงชัยเหนือ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการต่อยอดผ้าไหมปักธงชัยถูกนำมาประดิษฐ์เป็นพานรูปเทียนแพ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมหางกระรอกของอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นผลิตภัณฑ์งานฝีมือที่ยังคงคุณค่าและเอกลักษณ์ที่น่าสนใจของผ้าไหมปักธงชัย และเป็นแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมาเป็นการนำองค์ความรู้ความคิดและคติความเชื่อมาถ่ายทอดในการออกแบบโดยคำนึงถึงเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมสื่อออกมาในรูปแบบของงานประดิษฐ์ เช่น พานรูปเทียนแพ แสดงให้เห็นถึงแนวคิดและแรงบันดาลใจเพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาจากผ้าไหมปักธงชัยและยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมหางกระรอก สอดคล้องกับงานวิจัยของประทับใจ สุวรรณธาดา และศักดิ์ชาย ลึกษา (2561) เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

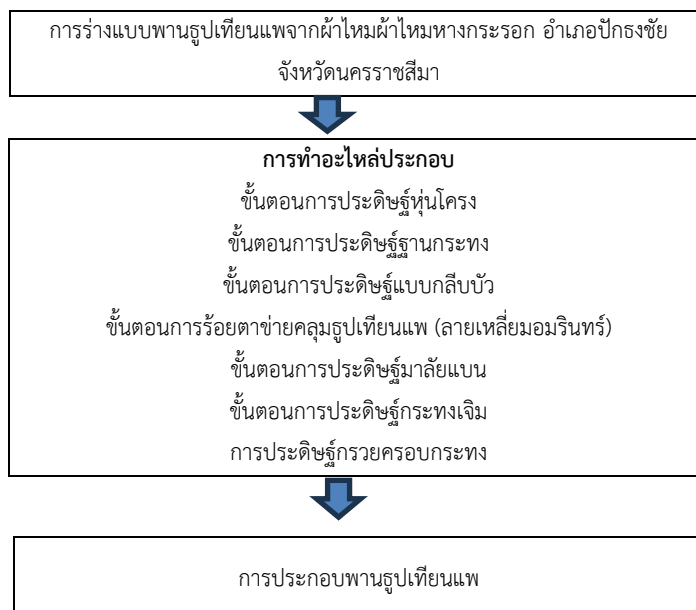
งานวิจัยนี้พัฒนาผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมปักธงชัย ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ศึกษาการประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ตอนที่ 2 ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ศึกษากระบวนการและวิธีการประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

การศึกษาระบวนการและวิธีประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยการนำความรู้ด้านงานประดิษฐ์ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการต่อยอดผลงาน นำมาซึ่ง

การพัฒนาจนเกิดเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมที่มีความสวยงาม ละเอียด ประณีต อีกทั้งยังเป็นการรักษาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจังหวัดนครราชสีมา และเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมสู่ผลงานอันทรงคุณค่า ทั้งนี้ได้ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพ โดยผ่านกระบวนการประดิษฐ์โดยใช้เทคนิคการมัด การตัด การติด การเย็บ การร้อย และการตอก เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าและตรงตามวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการและวิธีการประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1.1 กระบวนการพัฒนาพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา

ภาพ 1 กระบวนการทำพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา

ภาพ 2 แบบร่างพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามไม่น้อยกว่า 100 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาที่เรียนและมีความรู้ทางด้านงานใบตองและศิลปประดิษฐ์ในสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาและประชาชนทั่วไปที่สนใจ โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ดังนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม คำร้อยละ

แบบสอบถามส่วนที่ 2 กำหนดเกณฑ์ค่าระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมปรางค์ชัย โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย 1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม และแนวทางในการสร้างข้อคำถามความพึงพอใจ ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดที่ได้ จากการศึกษา เพื่อให้ได้เนื้อหาเพียงพอและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาแล้วนำผลมาหาค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 1 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง ตามที่กำหนด โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วัด

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วัดผลปรากฏว่าข้อ

คำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นไปตามเกณฑ์

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.910

2.2.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 จัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าความถี่และค่าร้อยละ

2.4.2 ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย บุญชม ศรีสะอาด (2545) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย 1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ศึกษาการประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

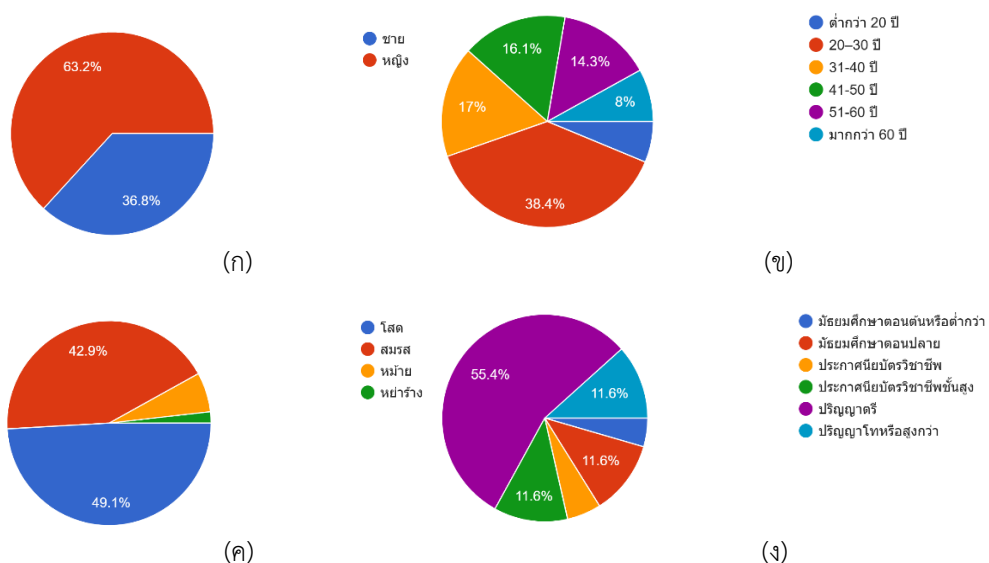
ภาพ 2 พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาข้อมูลกระบวนการโดยศึกษาความรู้เรื่องศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ความรู้เรื่องผ้าไหม และแนวทางการพัฒนารูปแบบพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอกนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และสร้างสรรค์คิด ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม ซึ่งใช้เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์จาก

ผ้าไหมทางกระรอกที่มีคุณค่า นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรพื้นถิ่นและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมทางกระรอกทั้งนี้ได้ประดิษฐ์พานรูปเทียนแพ โดยผ่านกระบวนการ การนำเทคนิคการประดิษฐ์ในรูปแบบของการออกแบบ การตอก การตัด การติด การร้อย การมัด เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณค่าเป็นพานรูปเทียนแพที่เหมาะสมแก่การนำไปใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางด้านศาสนาอีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ศิลปะประดิษฐ์ให้คงอยู่สืบคู่กับคนไทย รวมถึงการพัฒนาารูปแบบคิดค้นวัสดุในพื้นที่คือ ผ้าไหมทางกระรอกที่ได้จากนวัตกรรมทางด้านความคิดภูมิปัญญาของชาวบ้านอำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา เพิ่มมูลค่าผ้าไหมทางกระรอกก่อให้เกิดรายได้และผลงานอันเป็นที่ภาคภูมิใจ

2.ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมทางกระรอกอำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา

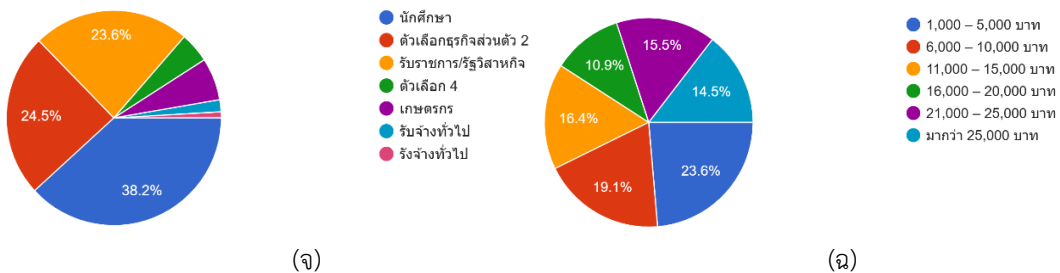
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 112 คน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ดังข้อมูลที่ปรากฏในภาพ 3

ภาพ 3 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เพศ (ก) อายุ (ข) สถานภาพ (ค) ระดับการศึกษา (ง)

จากภาพ 3 พบว่า ผู้บริโภคมากที่สุดเป็นเพศหญิงจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 63.2 เพศชายจำนวน 42 คิดเป็นร้อยละ 36.8 ตามลำดับ พบว่าผู้บริโภคมากที่สุดอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 อายุ 31 – 40 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16 อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 มากกว่า 60 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ตามลำดับ พบว่าสถานภาพของผู้บริโภคที่ร่วมประเมินความพึงพอใจมากที่สุดคือ สมรสจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 โสด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 หม้ายจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และหย่าร้างจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ ในส่วนของระดับการศึกษา พบว่า

มากที่สุด ปริญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 ปริญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 และมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ภาพ 4 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล อาชีพ (จ) รายได้ (ฉ)

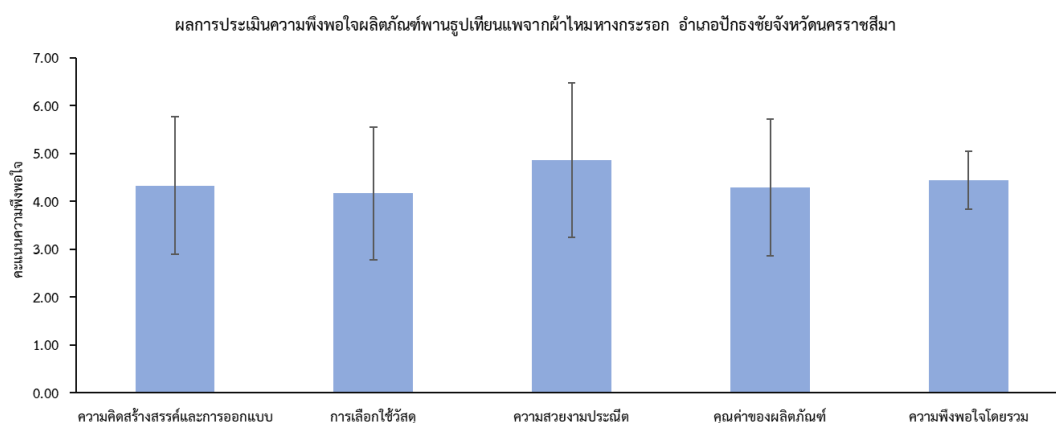
จากภาพ 4 พบว่า อาชีพของผู้บริโภคมากที่สุด นักศึกษาจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ธุรกิจส่วนตัว 27 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และอาชีพอื่น ๆ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 15.17 ตามลำดับ พบว่า รายได้ 1,000 – 5,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 รายได้ 6,000 – 10,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 รายได้ 11,000 – 15,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 รายได้ 21,000 – 25,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 รายได้มากกว่า 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.5 และรายได้ 16,000 – 20,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตามลำดับ

ตาราง 1 ผลการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัย	คะแนนความพึงพอใจ	ความหมาย
1.ความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ		
1.1 รูปแบบ	4.24 ± 0.74	มาก
1.2 สัดส่วน	4.13 ± 0.80	มาก
1.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.62 ± 0.56	มากที่สุด
2.การเลือกใช้วัสดุ		
2.1 มีความแข็งแรงทนทาน	4.09 ± 0.77	มาก
2.2 ความเหมาะสมกับรูปแบบ	4.20 ± 0.79	มาก
2.3 ความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.21 ± 0.77	มาก
3.ความสวยงามประณีต		
3.1 มีความประณีตสวยงาม	4.95 ± 0.23	มากที่สุด
3.2 สีของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.79 ± 0.66	มากที่สุด

ปัจจัย	คะแนนความพึงพอใจ	ความหมาย
3.3 ความละเอียดของผลิตภัณฑ์	4.85 ± 0.41	มากที่สุด
4.คุณค่าของผลิตภัณฑ์		
4.1 ประโยชน์ของการใช้งาน	4.14 ± 0.75	มาก
4.2 ผลงานแสดงออกถึงเอกลักษณ์ ชุมชน วัฒนธรรม	4.55 ± 0.67	มากที่สุด
4.3 ประโยชน์และการใช้สอย	4.18 ± 0.74	มาก
5.ความพึงพอใจโดยรวม	4.44 ± 0.61	มาก

จากตาราง 1 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าในด้านความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ ในส่วนของคะแนนความพึงพอใจมากที่สุดคือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.62 ± 0.56 รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.24 ± 0.74 และสัดส่วนอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.13 ± 0.80 ตามลำดับ ในด้านการเลือกใช้วัสดุ มีความแข็งแรงทนทานอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.09 ± 0.77 ความเหมาะสมกับรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.20 ± 0.79 และความเหมาะสมกับการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.21 ± 0.77 ตามลำดับ ในด้านความสวยงามประณีต มีความประณีตสวยงามอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.95 ± 0.23 สีของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.79 ± 0.66 และความละเอียดของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.85 ± 0.41 ในด้านคุณค่าของผลิตภัณฑ์ประโยชน์ของการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.14 ± 0.75 ผลงานแสดงออกถึงเอกลักษณ์ชุมชน วัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.55 ± 0.67 ประโยชน์และการใช้สอยอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.18 ± 0.74 และความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.44 ± 0.61 ตามลำดับ

ภาพ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก
อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากภาพ 5 พบว่าความพึงพอใจของผู้บริโภค มากที่สุดในด้านความสวยงามประณีตอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.86 ± 1.39 ความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.33 ± 1.44 คุณค่าของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.29 ± 1.43 การเลือกใช้วัสดุอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.16 ± 1.39 และความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.44 ± 0.61 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

เพื่อศึกษาค้นคว้าไปตามจุดมุ่งหมายของคณะผู้ดำเนินการวิจัยจึงได้รวบรวมผลการดำเนินงานวิจัยและประเด็นที่นำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ มีดังนี้

จากการศึกษาการประดิษฐ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาความรู้เรื่องศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ความรู้เรื่องผ้าไหม และแนวทางการพัฒนาารูปแบบพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอกนำมาสร้างสรรค์ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม ซึ่งใช้เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมหางกระรอกที่มีคุณค่า และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมหางกระรอกทั้งนี้ได้ประดิษฐ์พานรูปเทียนแพ โดยผ่านกระบวนการ การนำเทคนิคการประดิษฐ์ในรูปแบบของ การออกแบบ การตอก การตัด การติด การร้อย การมัด เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณค่าและ การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จะเห็นได้ว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา นักศึกษา จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 ช่วงวัยนี้ถือเป็นวัยที่มีแนวคิดการออกแบบที่แปลกใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าทำ และกล้าที่จะลองสิ่งใหม่ จึงถือว่าเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตร สนม (2565) การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากกระดาษฟางข้าว ในด้านผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษา ช่วงวัยนี้ถือเป็นวัยที่มีแนวคิด การออกแบบที่แปลกใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าทำ กล้าที่จะลองสิ่งใหม่ และถือว่าเป็นวัยที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการแสดงความคิดเห็น และเป็นการต่อยอดและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าทรัพยากรพื้นถิ่น

ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ได้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความสวยงามประณีตนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ ด้านคุณค่าของผลิตภัณฑ์ และด้านการเลือกใช้วัสดุนั้นอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาและชาวบ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมและดอกไม้ประดิษฐ์บ้านมาบเชือก ตำบลธงชัยเหนือ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในงานด้านคหกรรมศาสตร์ จึงทำให้การตอบแบบสอบถามนั้นมีความคิดเห็นไปในลักษณะเดียวกัน จึงแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมีความชอบในภาพรวมของพานรูปเทียนแพจากผ้าไหมหางกระรอกที่ใช้วัสดุพื้นถิ่นจากธรรมชาตินำมาผสมผสานงานศิลปะประดิษฐ์ของไทย โดยวัสดุที่ใช้ได้แก่ ผ้าไหมหางกระรอกที่สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นพานรูปเทียนแพ และวัสดุตกแต่งที่นำมาผสมผสานกันทำให้เกิดความสวยงาม โดยพานรูปเทียนแพมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ มีการเลือกใช้วัสดุที่แข็งแรงทนทาน เหมาะสมกับรูปแบบและการใช้งาน อีกทั้งยังมีความสวยงามประณีต จึงทำให้ผลงานเป็นที่สนใจแก่ผู้พบเห็น มีความชอบในการออกแบบ และนำไปจัดแสดง

ผลงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตร สนม (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานูปเทียนแพ จากกระดาษฟางข้าวที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในการศึกษาครั้งนี้จึงชี้ให้เห็นว่าผ้าไหมหางกระรอก สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประทับใจ สุวรรณธาดา และศักดิ์ชาย สิกขา (2561) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา : ในเขตพื้นที่ภาคอีสานตอนบน โดยผู้วิจัยได้ค้นหาลักษณะทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ในรูปแบบของลายประยุกต์ เช่น ลายบ้านเชียง ลายศรีโคตรบูร-ล้านช้าง ลายผู้ไทย และลายไทดำ นอกจากนั้นยังนำอัตลักษณ์ในวัฒนธรรมความเชื่อมาสร้างสรรค์ใหม่ให้เกิดความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรศึกษาขั้นตอนการผลิต และนำไปพัฒนาเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เชิงธุรกิจต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผ้าไหมสามารถต่อยอดเพิ่มมูลค่าสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนพื้นถิ่นได้ ศึกษาและพัฒนาทางด้านศิลปะอื่น ๆ เพื่อให้มีความหลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สีมาศ ประทีปวงนิช. (2561). การศึกษากระบวนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษา พื้นที่อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 20(1), 146–159. retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/163420>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ประทับใจ สุวรรณธาดา, และศักดิ์ชาย สิกขา. (2561). การออกแบบและ พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา: ในเขตพื้นที่ภาคอีสาน ตอนบน. วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 9(2), 137- 155. retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ajnu/article/view/163918>
- ประเสริฐ พิษยะสุนทร. (2557). ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนีรัตน์ จันทนะผะลิน. (2525). มรดกไทย เล่มที่ 3 งานใบตอง. กรุงเทพฯ: คณะวิชาวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- วิจิตร สนม, วินัย ตาระเวช, จุฬารณ ศรีเมืองใหม่, วรณภา โรจน์สุวนิชกร, และพิมพ์วิภา เสงไพร. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานูปเทียนแพจากกระดาษฟางข้าว. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์, 9(1), 100–110. retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/arts/article/download/259932/174779/969347>